

Plan van Aanpak voor Leonardo Onderwijs

OBS Anne Frank

OBS Anne Frank
Zuster Meijboomstraat 2
2331 PD Leiden
071-5318388

Inhoudsopgave:

1. Voorwoord
2. Voorgeschiedenis
 - 2.1. De betrokkenheid van de OBS Anne Frank
 - 2.2. Voorbereiding binnen de OBS Anne Frank
3. Hoogbegaafdheid
 - 3.1. Wat is hoogbegaafdheid?
 - 3.2. Geschiedenis
 - 3.3. Enkele cijfers
 - 3.4. Hoogbegaafdheid in het reguliere onderwijs
 - 3.5. Traditionele oplossingen: versnellen en verrijken
 - 3.6. Voor het reguliere onderwijs onoplosbare knelpunten
4. Leonardo-onderwijs
 - 4.1. Wat is Leonardo-onderwijs?
 - 4.2. Stichting Leonardo Scholen Nederland
 - 4.3. De uitgangspositie van de OBS Anne Frank
5. Financiën
 - 5.1. Gescheiden geldstromen
 - 5.2. Aanvullende financiering en garantie Bureau Openbaar Onderwijs Leiden
 - 5.3. Vrijwillige ouderbijdrage
 - 5.4. Vriendenstichting
 - 5.5. Uitgangspunten begroting
 - 5.6. Begroting 2010
6. Personeel en organisatie
 - 6.1. Uitgangspunten
 - 6.2. Personele bezetting voor het Leonardo-onderwijs
 - 6.3. Aansturing en leiding
 - 6.4. Groepsleerkrachten en vakdocenten
 - 6.5. Aanstelling en benoeming
 - 6.6. Studenten en stagiaires
 - 6.7. Huisvesting
7. Inrichting Leonardo-onderwijs
 - 7.1. Een 'breed' onderwijsaanbod
 - 7.2. Leonardo-onderwijs: overeenkomsten en verschillen
 - 7.3. Groepsverdeling en (individuele) leer- en lesplannen
 - 7.4. De Leonardo-vakken per leerjaar
 - 7.5. Verrijkingsklassen en speciale projecten voor het reguliere onderwijs
 - 7.6. Betrokkenheid van de ouders
8. Samen binnen de Anne Frankschool
 - 8.1. Samen kun je meer
 - 8.2. Gezamenlijke activiteiten
 - 8.3. Betrokkenheid van de ouders
9. Aanmelding, toelatingscriteria en selectie
 - 9.1. Uitgangspunten
 - 9.2. Aanmelding
 - 9.3. Toelatingscriteria
 - 9.4. Aanvullende selectiecriteria
 - 9.5. Wachtlijst

<vervolg inhoudsopgave>

10. Toekomst

- 10.1. Evaluatie
- 10.2. Toekomstperspectief

Bijlagen:

- 1. Brief dd. 19 augustus 2009 van Bureau Openbaar Onderwijs Leiden aan de Medezeggenschapsraad van de OBS Anne Frank
- 2. Begroting Leonardo-onderwijs 2010

1. Voorwoord

Op maandag 1 februari 2010 starten er op de OBS Anne Frank twee groepen waarin Leonardo-onderwijs zal worden gegeven. Beide groepen tellen 16 leerlingen. Een team leerkrachten dat de eerste Leonardo-trainingen heeft afgelegd, staat klaar om met deze kinderen een onderwijsvorm voor hoogbegaafde kinderen in de praktijk te gaan brengen.

De afgelopen voorbereidingsperiode is voor de OBS Anne Frank in meerdere opzicht een waardevolle geweest. We hebben intensief kennisgemaakt met hoogbegaafde kinderen en hun ouders en met de onderwijsvraag van deze kinderen. We hebben in de context van onder meer een Klankbordgroep (met ouders en leerkrachten) intensief van gedachten gewisseld over samen werken, samen spelen en samen leren binnen onze, nu 'bredere', Anne Frank School.

Het resultaat van deze intensieve voorbereidingsperiode ligt voor u in de vorm van een plan van aanpak voor het Leonardo-onderwijs op de OBS Anne Frank. In dit plan wordt beschreven op welke uitgangspunten het Leonardo-onderwijs berust, hoe het wordt georganiseerd en hoe het onderwijsprogramma eruit ziet. Daarnaast gaan we met nadruk ook in op de integratie tussen zowel de leerlingen en de leerkrachten van de Anne Frankschool. De Anne Frankschool blijft één school, waar we zo veel mogelijk samen doen en waar alle kinderen zoveel mogelijk samen leren, samen werken en samen spelen. De leerlingen die Leonardo-onderwijs volgen, zullen veel activiteiten samen met hun leeftijdgenootjes ondernemen.

Dit plan ligt er, en tegelijkertijd moeten we nog beginnen. Leonardo-onderwijs is anno 2010 nog steeds een beetje pionieren, ook al zijn er in de afgelopen jaren op een vijftigtal basisscholen reeds Leonardo-groepen van start gegaan. Ook na 1 februari zullen we scherp blijven. We zullen leren van de eerste ervaringen, om op die manier het Leonardo-onderwijs in de loop der tijd verder te verbeteren. We hopen van harte dat de Leonardo-leerlingen en hun ouders ons daarbij willen helpen.

We besluiten dit voorwoord met het vurige streven dat het onderwijs aan hoogbegaafde kinderen in de komende tijd verder vorm gaat krijgen, en uit gaat groeien tot een onderwijsvorm, waar we trots op zijn en die als een voorbeeld voor andere scholen kan dienen.

Met vriendelijke groet,

Nathalie Beukers
Projectleider Leonardo
OBS Anne Frank

2. Voorgeschiedenis

2.1. De betrokkenheid van de OBS Anne Frank

- De laatste jaren wordt steeds meer duidelijk, dat ook kinderen met een surplus aan capaciteiten een andere vorm van onderwijs nodig hebben. (In hoofdstuk 3 gaan we daar nader op in.) In het reguliere onderwijs zijn daarvoor geen mogelijkheden, of het zou ten koste gaan van andere kinderen. Met het geven van Leonardo-onderwijs op de Anne Frankschool helpen we kinderen en leveren we een bijdrage aan de ontwikkeling van de talenten van jonge kinderen – talenten die onze huidige kenniseconomie hard nodig heeft en die door gebrek aan passend onderwijs verloren dreigen te gaan voor onze samenleving.
- Bureau Openbaar Onderwijs Leiden heeft oktober/ november 2008 onderzocht welke openbare scholen in Leiden in aanmerking zouden kunnen komen om met het Leonardo-onderwijs aan de slag te gaan.
- Hierbij speelden een aantal factoren een rol:
 - Sluit het Leonardo-concept goed aan bij de ontwikkelingen op schoolniveau?
 - Beschikte de desbetreffende school over voldoende huisvestingsruimte?
 - Is er voldoende draagvlak voor het Leonardo-concept binnen het team en bij de Medezeggenschapsraad (MR)?
- Uiteindelijk bleek OBS Anne Frank een geschikte school te zijn en wel om de volgende redenen:
 - OBS Anne Frank heeft de afgelopen schooljaren veel aandacht besteed aan het ontwikkelen van het meerbegaafden- c.q. hoogbegaafdenbeleid.
 - Het team ondersteunt de introductie van een Leonardo-onderwijs binnen de Anne Frankschool.

2.2. Voorbereiding binnen de OBS Anne Frank

- In het voorjaar van 2009 is ter oriëntatie op de mogelijke invoering van Leonardo-onderwijs een bedrijfsplan opgesteld. Dit bedrijfsplan is in mei 2009 voorgelegd aan onder meer Bureau Openbaar Onderwijs, aan de Medezeggenschapsraad en aan het team van de OBS Anne Frank.
 - Op basis van het bedrijfsplan heeft Bureau Openbaar Onderwijs groen licht gegeven voor de daadwerkelijke invoering van Leonardo-onderwijs.
 - Vanuit de MR werd positief geadviseerd op verdere uitwerking van het bedrijfsplan, waarbij daartoe aan de directie daartoe een aantal aandachtspunten en vragen werden meegegeven.
 - Een grote meerderheid van de leerkrachten gaf aan positief te staan tegenover de invoering van Leonardo-onderwijs, maar had wel nog een aantal vragen over bijvoorbeeld de samenwerking tussen het Leonardo-onderwijs en het reguliere onderwijs, de ouderbijdrage enz.
- Daarnaast is een Klankbordgroep opgestart, met daarin ouders en leerkrachten. In de Klankbordgroep Leonardo is in de afgelopen maanden, in meerdere bijeenkomsten, van gedachten gewisseld over de plek van het Leonardo-onderwijs binnen de school.
- In het kader van de Klankbordgroep zijn door de leerkrachten ook gesprekken gevoerd met leerlingen uit de hogere groepen, in het bijzonder over de vraag hoe de kinderen staan tegenover de start van specifieke klassen met hoogbegaafde leerlingen. De kinderen gaven aan hier neutraal tegenover te staan.
- Sinds het voorjaar van 2009 is de voorbereiding van het Leonardo-onderwijs een terugkerend agendapunt in de vergaderingen van het team en van de MR. De

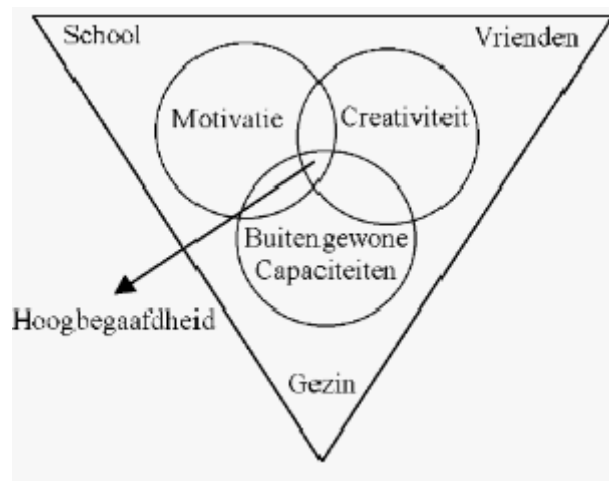
opeenvolgende voorbereidende stappen zijn besproken. Van de mondelinge inbreng van de leerkrachten en de MR is steeds dankbaar gebruik gemaakt.

- In de afgelopen maanden is invulling gegeven aan de door de Leonardo-Stichting geformuleerde voorwaarden voor de start van Leonardo-groepen. Gaandeweg de voorbereidingsperiode is ook het bedrijfsplan uit mei 2009 uitgewerkt in het voorliggende plan van aanpak. Met dit plan waarborgen we de invoering van hoogwaardig Leonardo-onderwijs, als voorziening van het Leidse openbaar onderwijs, ingebed in het brede onderwijs dat de OBS Anne Frank biedt.
- Op dit moment zijn we klaar voor de start met twee groepen per 1 februari 2010. In de afgelopen maanden en weken zijn achtereenvolgens de volgende stappen gezet:
 - Er is een projectleider aangesteld, in de persoon van Nathalie Beukers, en er zijn drie leerkrachten benoemd: Marije Kuipers, Hester Laberté en Monique Zuiker
 - Vakleerkrachten zijn aangesteld voor Chinees, schaken en muziek
 - We hebben aanmeldingen ontvangen van ruim 32 aspirant-Leonardo-leerlingen, waarna intake gesprekken gevoerd zijn met de ouders van deze kinderen
 - Binnen www.annefrankleiden.nl is een website voor Leonardo ingericht
 - Twee klaslokalen zijn ingericht voor Leonardo-onderwijs

3. Hoogbegaafdheid

3.1. Wat is hoogbegaafdheid?

- Hoogbegaafdheid is uitzonderlijke intelligentie, niet op een specifiek terrein, maar in het algemeen. Hoogbegaafden zijn op het cognitieve vlak sterk, maar ook andere zaken spelen een belangrijke rol. De term wordt zowel voor kinderen als voor volwassenen gebruikt, om aan te geven dat ze opvallende vermogens of vaardigheden hebben.
- Als maat voor hoogbegaafdheid wordt vaak het IQ genomen. Men spreekt meestal van hoogbegaafdheid bij een IQ van boven de 130 (getest volgens David Wechsler; dit correspondeert met 136, 140 of 142 in andere tests).
- Naast een hoge intelligentie, zoals gemeten door het IQ, zijn ook creativiteit en doorzettingsvermogen (motivatie) nodig om ergens in uit te kunnen blinken. Deze gedachte staat bekend als het model van Renzulli. Dit model is later uitgewerkt door de Nederlandse ontwikkelingspsycholoog Franz J. Mönks.
- Het multifactorenmodel van Mönks ziet er als volgt uit:

- Wetenschappelijk onderzoek van onder meer Rob Brunia wijst uit dat hoogbegaafde kinderen tweemaal zo snel leren dan de gemiddelde leerling. Een eenmalige versnelling in de vorm van het overstappen op leerstof van één groep hoger helpt soms, maar is voor de meeste kinderen niet voldoende. Na enige tijd beginnen de problemen weer opnieuw, omdat het tempo in de nieuwe groep te traag is voor deze leerling. Het komt zelfs voor dat een kind alle groepen twee leerjaren in één jaar doet en zodoende op achtjarige leeftijd klaar is met de stof van de basisschool.
- Begrijpelijkerwijs schrikken mensen bij de gedachte dat kinderen al op zo jonge leeftijd naar de middelbare school zouden gaan. En daarmee houdt het niet op, want deze kinderen zouden vervolgen als ze twaalf of dertien jaar oud zijn over het leerniveau beschikken om met een universitaire studie te kunnen starten. Echter, hoogbegaafd of niet, kinderen zijn daar op die leeftijd sociaal-emotioneel nog niet aan toe. Daarmee wordt duidelijk in welke spagaat hoogbegaafde kinderen zich bevinden in relatie tot het reguliere onderwijs. Zie daar de opgave voor het schoolaanbod.
- Om de ontwikkelingen rondom hoogbegaafde kinderen binnen het primair onderwijs goed te kunnen begrijpen, volgt hieronder eerst een stukje geschiedenis en enkele cijfers.

3.2. *Geschiedenis*

- In 1991 wordt één van de grootste onderwijsvernieuwingen binnen het basisonderwijs ingevoerd: het Weer Samen Naar School-akkoord (WSNS). Het doel van dit akkoord is een gezamenlijke inspanning te leveren om het drastisch gegroeide leerlingenaantal in het speciaal onderwijs te stabiliseren. Hiervoor zijn Samenwerkingsverbanden ontwikkeld tussen reguliere basisscholen en scholen voor speciaal basisonderwijs.
- De Regionale Verwijzings Commissie's (RVC's) zijn ingericht om een individuele leerling te indiceren voor verwijzing naar het speciaal onderwijs. Doelen van de RVC's zijn onder meer:
 - stabilisatie van het aantal verwijzingen naar het speciaal (basis)onderwijs;
 - het opheffen van de scheiding tussen basis- en speciaal (basis)onderwijs;
 - het realiseren van een verantwoorde opvang van zorgleerlingen in het basisonderwijs;
 - integratie van zorgleerlingen in het regulier onderwijs.
- Uitgangspunt daarbij is om het onderwijs zo goed mogelijk af te stemmen op de behoeften en mogelijkheden van de leerling. Een deel van de taken van de RVC's is inmiddels overgenomen door de Permanente Commissie Leerlingenzorg (PCL), namelijk het indiceren van leerlingen, die door hun hulpvraag en specifieke zorgbehoefte in het speciale basisonderwijs opgevangen dienen te worden. Binnen Leiden en omstreken heeft dit geleid tot een Samenwerkingsverband tussen 68 reguliere basisscholen en 3 scholen voor speciaal basisonderwijs. Hierbij krijgen met name die leerlingen aandacht, die extra zorg en hulp nodig hebben, omdat zij op cognitief, didactisch en/of sociaal-emotioneel niveau beneden gemiddeld presteren.
- De leerlingen aan de bovenkant (hoog- en meerbegaafde kinderen) worden in dit kader niet als zorgleerlingen aangemerkt. Men gaat er doorgaans van uit dat deze leerlingen "het toch wel redden". Zij "treffen het" dat zij een bovengemiddelde intelligentie hebben, zo is de gedachte. Immers, daardoor hoeven ze zich minder in te spannen, halen toch altijd hoge punten en gaan daarom zorgeloos naar school. Vaak klopt dit voor de hand liggende beeld echter niet.

3.3. *Enkele cijfers*

- In Nederland zijn 30.000 tot 45.000 hoogbegaafde kinderen op de basisschool (2 à 3 procent van de totale bevolking van 1.500.000 basisschoolleerlingen) en 20.000 tot 30.000 hoogbegaafde leerlingen in het voortgezet onderwijs (van de in totaal circa 1.000.000 leerlingen uit het voortgezet onderwijs).
- Wetenschappelijk onderzoek en ervaringsgegevens van orthopedagogische instituten hebben uitgewezen, dat binnen de bestaande leeromgeving 50% tot 80% van de hoogbegaafde kinderen problemen krijgt op school, variërend van onderpresteren, gedragsproblemen en psychosomatische klachten tot volledig afhaken (drop-outs). Hierdoor kunnen zij bij lange na niet laten zien wat ze in hun mars hebben.
- Om deze reden is het niet verwonderlijk dat slechts 16% van de hoogbegaafde mensen in Nederland een universitaire studie afmaakt. Op macro-niveau betekent dit een verlies voor de Nederlandse maatschappij, die op deze wijze veel talent verloren ziet gaan.

3.4. *Hoogbegaafdheid in het reguliere onderwijs*

- Eén van de eerste knelpunten ontstaat wanneer de hoogbegaafde kinderen met vier jaar in groep 1 instromen. Hun emotionele leeftijd is dan wel vier jaar, maar intellectueel gezien denken en leren ze al op het niveau van een zes- tot achtjarige. Over het algemeen hebben ze rond hun vierde jaar al een brede algemene kennis en

ontwikkeling, een grote taalschat, een behoorlijk getalinzicht en een enkele leerling heeft zichzelf al lezen geleerd.

- Zodra ze naar school gaan, wordt alles anders. De leerkracht, de gehanteerde lesmethodes en het gemiddelde niveau van de groep bepalen in belangrijke mate wat er geleerd wordt, op welke manier en in welk tempo. Er resten de hoogbegaafde leerling dan slechts twee mogelijkheden:
 - zich aanpassen aan de groep en zichzelf verloochenen
 - of hun eigen lijn trekken en een buitenbeentje worden.
- Binnen de schoolorganisatie is het een probleem om op een juiste wijze de didactische hulpvraag van deze kinderen in te vullen. De leerkracht heeft immers maar twee handen. Naast al die andere leerlingen met hun eigen specifieke zorgbehoeften is het organisatorisch lastig om één enkel kind les te geven op een niveau dat twee tot vier groepen hoger ligt. De praktijk wijst uit dat dit heel moeilijk is. Om deze reden wordt er in de onderwijspraktijk vaak volstaan met de volgende twee interventies om aan hoogbegaafde kinderen tegemoet te komen: versnellen en/of verrijken.

3.5. Traditionele oplossingen: versnellen en verrijken

- Bij ‘versnellen’ slaan hoogbegaafde kinderen één of meerdere keren een klas over, omdat de school voor het betreffende lesjaar geen adequaat antwoord heeft op de hulpvraag van het kind. Dit heeft als nadeel dat kinderen in leeftijdsgroepen terechtkomen waar ze emotioneel eigenlijk niet in thuis horen. Het feit dat deze kinderen mogelijk de potentie hebben om met acht jaar de stof van de basisschool en met twaalf jaar de stof van de middelbare school te hebben doorgewerkt, geeft aan hoe sterk er – in theorie – versneld kan worden.
- Bij ‘verrijken’ wordt het hoogbegaafde kind gekoppeld aan het ontwikkelingsniveau van de klas en krijgt al dan niet regelmatig extra werkjes. Veel scholen werken al met plusgroepen of plusklassen, waarbij kinderen tijdens bepaalde lessen of dagdelen moeilijker werk voorgeschoteld krijgen. Kern hiervan blijft echter de koppeling aan de groep. Van een doorgaande ontwikkeling passend bij de capaciteiten van het kind is geen sprake. In dit proces zal het hoogbegaafde kind zich in sterke mate moeten aanpassen aan de methodiek en de manier van leren van de grote groep.
- Verrijken en versnellen hebben in de praktijk vaak een funeste uitwerking op het zelfbeeld en het zelfvertrouwen van hoogbegaafde kinderen. Dit is een reden waarom veel hoogbegaafde kinderen gaan onderpresteren (zich aan het ‘gewenste’ niveau van de groep aanpassen), niet meer naar school willen, alle interesse in leren verliezen en/of gedragsproblemen ontwikkelen.

3.6. Voor het reguliere onderwijs onoplosbare knelpunten

- Wetenschappelijk onderzoek en ervaringsgegevens van orthopedagogische bureaus die kinderen en scholen begeleiden wijzen uit dat 50 tot 80 procent van de hoogbegaafde kinderen problemen krijgt op school. Hoe is dat mogelijk?
- In de eerste plaats scheppen de kinderen zelf al een probleem. Als ze met vier jaar in groep 1 instromen is hun emotionele leeftijd wel vier jaar, maar intellectueel gezien denken en leren ze al op het niveau van een zes- tot achtjarige. Dit blijkt vaak uit hun grote woordenschat, vroegtijdige leesontwikkeling, behoorlijk getalbegrip en hun zeer ruime algemene kennis. Het zal duidelijk zijn, dat de werkjes die de klas krijgt ver onder het niveau liggen van hoogbegaafde kinderen en dat de vragen die deze kinderen stellen door de rest van de klas vaker als ‘raar’ worden ervaren. Hoe kunnen deze kinderen nu op hun eigen niveau worden aangesproken?

- Dit is een probleem in de schoolorganisatie. Een leerkracht zal zich in zijn/haar wijze van les geven voornamelijk laten leiden door wat het grootste gedeelte van de klas kan behappen. Kinderen die wat meer aankunnen krijgen soms wat moeilijker werkjes, kinderen die ergens moeite mee hebben krijgen wat extra uitleg. Door het op integratie gerichte project ‘Weer Samen Naar School’ zijn er ook nog kinderen bijgekomen, die vroeger in het speciaal onderwijs zouden zitten en meer begeleiding behoeven.
- De didactische hulpvraag van een hoogbegaafd kind wordt nu wel een erg lastige. Hoe kan deze leerkracht, die toch ook maar twee handen heeft, naast al die andere kinderen een enkel kind les gaan geven op een niveau dat twee tot vier groepen hoger ligt? De praktijk wijst uit dat dit heel moeilijk is. Om deze reden wordt er in het reguliere onderwijs vaak gekozen voor de twee traditionele oplossingen die in paragraaf 3.5 aan de orde kwamen: versnellen of verrijken.
- De conclusie is dat hoogbegaafde kinderen zich binnen het reguliere onderwijs niet kunnen ontwikkelen in lijn met hun mogelijkheden. Eigenlijk zijn er alleen maar ‘verliezers’: niet alleen de kinderen, en hun ouders, maar ook de goedwillende leerkrachten die de capaciteiten van hoogbegaafde leerlingen wel onderkennen, en proberen er op in te spelen, maar toch steeds het gevoel hebben tekort te schieten.
- We komen hiermee op de aanleiding voor de ontwikkeling van Leonardo-onderwijs. In Leonardo-klassen kunnen de leerlingen zich in lijn met hun mogelijkheden ontwikkelen én met leeftijdgenoten optrekken die tevens ontwikkelingsgelijken zijn.

4. Leonardo-onderwijs

4.1. Wat is Leonardo-onderwijs?

- Leonardo-onderwijs heeft als doel om kinderen met een hoog leervermogen de mogelijkheid te bieden zich te ontwikkelen in een voor hen uitdagende leeromgeving.
- Wetenschappelijk onderzoek van het Centrum voor Begaafdheidsonderzoek (CBO) en het Instituut voor Toegepaste Sociologie (ITS) van de Radboud Universiteit Nijmegen heeft aangetoond, dat "de beste resultaten van onderwijsaanpassingen voor hoogbegaafde leerlingen worden gevonden waar de leerling buiten de reguliere groep werd geplaatst, bijvoorbeeld een plusklas of een aparte klas of school voor hoogbegaafde leerlingen. Daar krijgen leerlingen een deel van of de hele week een ander, speciaal op hen toegesneden, onderwijsaanbod". Deze onderwijsaanpassingen kunnen binnen Leonardo-onderwijs gerealiseerd worden door de kinderen met een hoog leervermogen buiten de reguliere groep te plaatsen en ze voltijds Leonardo-onderwijs aan te bieden. Leonardo-onderwijs voor hoogbegaafde kinderen biedt een op maat gesneden onderwijsaanbod met speciale aandacht voor hun sociaal emotionele ontwikkeling.
- Het Leonardo-concept dankt zijn naam aan Leonardo da Vinci. Deze in 1452 in Italië geboren architect, uitvinder, ingenieur, filosoof, sterrenkundige, natuurkundige, scheikundige, beeldhouwer, schrijver, schilder en componist wordt breed gezien als één van de veelzijdige geniën uit de wereldgeschiedenis. Reeds op jonge leeftijd observeerde hij zijn omgeving, stelde zich vragen, verzamelde informatie, probeerde dingen uit, liet zijn fantasie werken.
- Om aan te kunnen sluiten bij de capaciteiten van deze kinderen worden er momenteel in heel Nederland Leonardo-scholen en Leonardo-colleges opgericht. Zij bieden deze kinderen de mogelijkheid met leeftijdgenoten op te trekken die tevens 'ontwikkelingsgelijken' (*peers*) zijn, hetgeen binnen het reguliere onderwijs niet mogelijk is. Op hun eigen creatieve wijze en in hun eigen tempo kunnen ze zich optimaal ontwikkelen, waardoor de motivatie tot leren toeneemt en de kans op leer- en gedragsproblemen afneemt.
- De kinderen in Leonardo-groepen krijgen samen met andere hoogbegaafde kinderen onderwijs dat is afgestemd op hun specifieke onderwijsbehoeften. De opzet van het Leonardo-onderwijs is om nauw samen te werken met maatschappelijke en culturele instellingen en met het bedrijfsleven. Voor de leerlingen levert dit vele nieuwe leeromgevingen en leerbronnen op, die kunnen leiden tot bredere en diepere inzichten, en op termijn ook tot nieuwe ideeën waar de maatschappij zijn voordeel mee kan doen.
- Leonardo-klassen zijn kleiner dan reguliere klassen. In een Leonardo-groep komen kinderen van verschillende leeftijden en met uiteenlopende capaciteiten en vaardigheden bij elkaar. Elk van de leerlingen heeft daarom een eigen individueel leerprogramma. Dat wordt door de groepsleerkracht samengesteld. In een groep groter dan 16 leerlingen is dat niet realiseerbaar.

4.2. Stichting Leonardo Scholen Nederland

- De Stichting Leonardo Scholen Nederland staat voor het realiseren van fulltime uitdagend onderwijs aan kinderen met een hoog leervermogen middels het opzetten van scholen binnen partnerstichtingen (www.leonardoschool.nl). De stichting heeft ten doel het ontwikkelen en bewaken van het totale Leonardo schoolconcept, waarbinnen kinderen met een hoog leervermogen in een voor hen uitdagende leeromgeving zich zonder belemmering en in een eigen tempo kunnen ontwikkelen.

- Een Leonardo-onderwijsstroom wordt altijd opgericht in samenwerking met een partnerstichting. De Stichting Leonardo Scholen Nederland biedt de partnerscholen ondersteuning in:
 - uitleg en realisatie Leonardo-concept;
 - aanleveren profiel leerkrachten, vakdocenten en directie;
 - training van leerkrachten en vakdocenten;
 - verzorgen informatieavonden;
 - certificaat Leonardo-keurmerk.

4.3. De uitgangspositie van de OBS Anne Frank

- De kijk op kinderen en het onderwijs zijn onverbreekelijk met elkaar verbonden. We zien het kind als een uniek en actief wezen dat een bepaalde zelfstandigheid in zich heeft. Naast overdracht van kennis (leerkracht-leerling), verwerven en ontwikkelen kinderen zelf hun kennis, waarden, normen en worden daarbij geholpen, gestimuleerd door de leerkracht en de medeleerlingen.
- Ons onderwijs is afgestemd op de voortgang van de ontwikkeling van de kinderen. Daarmee bedoelen we dat we rekening willen houden met de eigen geaardheid van het kind. De keuze van de doelen, programma's, de werkvormen, de materialen dienen afgestemd zijn op de mogelijkheden van het kind. Wij kunnen met de kinderen gesprekken voeren, zoeken naar betekenisvolle situaties en rekening houden met de sociale, emotionele en culturele achtergronden van het kind.
- Voor onze school is het een goede uitgangspositie dat we ons de afgelopen schooljaren verdiept hebben in het thema hoogbegaafden, zodat we ook meer genuanceerd naar deze kinderen hebben leren kijken. De leerkrachten kunnen nu beter inschatten of een bepaalde onderwijsaanpak wel/niet haalbaar is in de dagelijkse praktijk.
- De Inspectie zal het Leonardo-onderwijs wettelijk toetsen of ze voldoet aan de onderwijstijd en de kerndoelen. De vorderingen in de kerndoelen worden gevolgd met het CITO-leerlingvolgsysteem, waarbij wij ervan uitgaan dat de leerlingen veel verder zullen komen dan de vereiste kerndoelen. Aanvullende vakken als Chinees, schaken en muziek worden door de vakdocent getoetst en beoordeeld. Hiervoor worden individuele doelen gesteld, die niet zijn gekoppeld aan het leerlingvolgsysteem.
- Het Leonardo-onderwijs wordt geen school-binnen-de-school. Het is een aangepaste onderwijsstroom naast de reguliere onderwijsstroom. In eerste instantie is deze onderwijsvorm gericht op het geven van onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen. Daarnaast kunnen mogelijk ook andere leerlingen van de Anne Frankschool meedelen in onderdelen van het Leonardo-onderwijs, of gebruik maken van de leer/lesmaterialen die voor het Leonardo-onderwijs beschikbaar komen.

5. Financiën

5.1. Gescheiden geldstromen

- Het Leonardo-onderwijs op de OBS Anne Frank is in financieel-budgettaire opzicht een bovenschoolse voorziening. Dit is vastgelegd in een brief d.d. 19 augustus 2009 van Bureau Openbaar Onderwijs Leiden, die als bijlage 1 is gevoegd bij dit plan van aanpak.
- De bovenschoolse status van het Leonardo-onderwijs betekent dat het onderwijs financieel-budgettair valt onder de verantwoordelijkheid van Bureau Openbaar Onderwijs Leiden. Om deze reden blijven de boekhouding voor het reguliere onderwijs en de boekhouding voor het Leonardo-onderwijs strikt gescheiden. Uitgaven voor het Leonardo-onderwijs kunnen daarmee niet ten koste gaan van het reguliere onderwijs.

5.2. Aanvullende financiering en garantie Bureau Openbaar Onderwijs Leiden

- Mede vanwege de kleinere klassenomvang en de extra inzet van (vak-)leerkrachten en van leermaterialen, als laptops, is Leonardo-onderwijs kostbaarder dan regulier onderwijs.
- Op dit moment kent het Nederlandse onderwijssysteem niet een bijpassende specifieke financieringsvorm voor Leonardo-onderwijs, zoals deze wel bestaat voor het speciaal basisonderwijs. Mogelijk komt in de toekomst een dergelijke vorm van bekostiging voor Leonardo-onderwijs beschikbaar, als het ministerie van OCW overgaat tot erkenning van het Leonardo-onderwijs als een vorm van speciaal onderwijs.
- Vooralsnog is de gangbare onderwijsfinanciering, per leerling, voor het Leonardo-onderwijs ontoereikend. Dat betekent dat aanvullende financiële middelen nodig zijn.
- Om het verschil in inkomsten en kosten te dekken, wordt van de ouders van Leonardo-leerlingen een eigen bijdrage verzocht. Deze is voor het lopende schooljaar vastgesteld op € 1.000 per leerling op jaarbasis (zie verder paragraaf 5.3.)
- Voor verdere aanvullende financiering zijn er de volgende mogelijkheden:
 - aanvullende subsidies: vanuit Bureau Openbaar Onderwijs is een aanvraag gedaan voor een tweejarige projectsubsidie uit het budget van Weer Samen Naar School. Omtrent deze aanvraag is de procedure nog gaande
 - samenwerkingsprojecten, met bijvoorbeeld de Universiteit Leiden of het bedrijfsleven
 - sponsoring, vanuit het bedrijfsleven: Hiervoor zal actief worden geworven, zodra het Leonardo-onderwijs op de OBS Anne Frank in praktijk is.
- Bureau Openbaar Onderwijs Leiden staat garant voor het resterende financieel tekort, dat er voor het Leonardo-onderwijs zal bestaan, zolang er nog geen aanvullende financiering is verzekerd (zie bijlage 1). Daarmee zijn financiële risico's uitgesloten.

5.3. Vrijwillige ouderbijdrage

- Van de ouders van Leonardo-leerlingen wordt een eigen bijdrage verzocht. Zoals is aangegeven in paragraaf 5.2 is deze voor het lopende schooljaar vastgesteld op € 1.000 per schooljaar.
 - De hoogte van dit bedrag is mede bepaald op basis van de bijdrage die van ouders in redelijkheid en billijkheid mag worden verwacht voor de extra kosten van het Leonardo-onderwijs.
 - De eigen bijdragen die andere scholen met Leonardo-onderwijs hanteren zijn daarbij gebruikt als vergelijkingsmateriaal. Bijvoorbeeld de OBS De Jutter in Noordwijk hanteert een eigen bijdrage van € 1.200.
- Rekening houdend met de Nederlandse onderwijswetgeving, heeft de ouderbijdrage een vrijwillig karakter.

- Aangezien de toegang tot de school alleen afhankelijk is van de potentie van de leerlingen en niet van de sociale achtergrond of etniciteit van de ouders, biedt Leonardo-onderwijs extra mogelijkheden voor kinderen uit gezinnen in achterstandssituaties en/of van culturele minderheden. Er kan geen sprake van zijn dat een leerling wordt uitgesloten van het Leonardo-onderwijs als de ouders niet in de gelegenheid zijn de ouderbijdrage te voldoen.
- De eigen bijdrage zal jaarlijks worden geïnd in twee termijnen ad € 500.

5.4. Vriendenstichting

- Zodra het Leonardo-onderwijs van start is gegaan, en de leerlingen in de twee Leonardo-groepen bekend zijn, zal worden bevorderd dat een Stichting Vrienden van Leonardo Leiden tot stand komt.
- Deze vriendenstichting kan tot doel hebben aanvullende financiële ondersteuning te genereren voor het Leonardo-onderwijs. Daarnaast zou de vriendenstichting een bijdrage kunnen leveren aan de opbouw van een netwerk met het bedrijfsleven, overheidsinstanties en bijvoorbeeld wetenschappers ten behoeve van onderwijsprojecten, uitwisselingen e.d.
- Zie <http://www.vvla.nl/> voor een voorbeeld van een webstek van een elders reeds bestaande vriendenstichting rond Leonardo-onderwijs.

5.5. Uitgangspunten begroting

- Inkomsten:
 - Met de start van twee Leonardo-groepen met maximaal 32 leerlingen stijgen de volgende van rijkswege verstrekte vergoedingscomponenten van de partnerschool:
 - vergoeding lumpsum personeel (groeiformatie per 1 februari 2010)
 - vergoeding materiële instandhouding
 - budget personeel en arbeidsmarktbeleid
 - vergoeding bestuur en managementondersteuning
 - vergoeding cultuureducatie
 - Vanwege het – in paragraaf 5.1 genoemde – principe van gescheiden geldstromen worden de inkomsten vanwege de vergoeding voor de Leonardo-leerlingen gescheiden van de inkomsten voor het reguliere onderwijs beheerd.
 - Met eventuele aanvragen voor rugzakgebonden financiering (LGF) en aanvragen van persoonsgebonden budgetten (PGB) is geen rekening gehouden.
- Kosten:
 - Er wordt na het eerste jaar (met uitzondering van intakekosten en trainingskosten) uitgegaan van gelijkblijvende personele en materiële kosten (incl. afschrijvingskosten). Na het eerste jaar loopt de indexering van kosten en vergoeding gelijk op.
 - Bij de personele kosten wordt uitgegaan van de Gemiddelde Personeelslast Lumpsum van € 53.000,- per fulltime leerkracht. In werkelijkheid zijn de personeelskosten afhankelijk van de leeftijd van de betreffende personeelsleden, en kunnen daarmee lager uitvallen.
 - Voor het Leonardo-onderwijs wordt gebruik gemaakt van twee lokalen van de OBS Anne Frank. De vaste materiële kosten in verband met het gebruik van deze lokalen zijn niet opgenomen.

5.6. Begroting 2010

- De begroting voor het Leonardo-onderwijs voor het jaar 2010 is opgenomen als bijlage 2 bij dit plan van aanpak.

6. Personeel en organisatie

6.1 Uitgangspunten

- Organisatorisch vormt het Leonardo-onderwijs een integraal onderdeel van de Anne Frank School. Op organisatorisch en personeel vlak zal dan ook vanaf de start sprake zijn van samenwerking en uitwisseling tussen de beide onderwijsstromen.

6.2 Personele bezetting voor het Leonardo-onderwijs

- De bemensing van het Leonardo-onderwijs zal 2,5 fte omvatten, te weten: 2 fte leerkrachten en 0,5 fte voor een projectleider.
- De projectleider en leerkrachten die het Leonardo-onderwijs verzorgen, zijn in alle opzichten teamleden van de OBS Anne Frank. Ze hebben dezelfde taken, rechten en plichten als ieder ander teamlid op onze school. Ook hier streven we naar integratie.

6.3. Aansturing en leiding

- Omdat het Leonardo-onderwijs organisatorisch een integraal onderdeel vormt van de OBS Anne Frank wordt deze voor de niet-Leonardo-specifieke aangelegenheden gemanaged door de schoolleiding.
- De projectleider Leonardo is verantwoordelijk voor de organisatie en de inrichting van het Leonardo-onderwijs en functioneert als de onderwijskundig directeur van de Leonardo-onderwijsstroom.
- De projectleider legt verantwoording af aan de schooldirecteur.

6.4. Groepsleerkrachten en vakdocenten

- De twee Leonardo-groepen worden bemest door groepsleerkrachten. Daarnaast worden vakleerkrachten ingezet voor specifieke vakken, zoals bijvoorbeeld Chinees (of mogelijk Spaans), schaken en muziek.
- Voor het profiel van de groepsleerkrachten wordt uitgegaan van het leerkrachtprofiel van de Leonardo Stichting. De voorkeur gaat uit naar leerkrachten met een vooropleiding VWO die over een grote affiniteit beschikken in het werken met hoogbegaafde kinderen. In de rolopvatting van de Leonardo-groepsleerkracht ligt het accent op het begeleiden en stimuleren van de leerprocessen, meer dan op het overdragen van kennis.
- Voor de bemensing van de Leonardo-groepen gaat de voorkeur uit naar 4 parttimers, waarbij elk van de collega's in principe bereid is om voor elkaar in te vallen in geval van ziekte, scholing enz.

6.5. Aanstelling en benoeming

- Voor alle aanstellingen ten behoeve van het Leonardo-onderwijs geldt de sollicitatie- en benoemingsprocedure van Bureau Openbaar Onderwijs Leiden. In eerste instantie wordt geworven binnen de mobiliteitskring van het personeel van Bureau Openbaar Onderwijs. Bij het ontbreken van voldoende geschikte kandidaten wordt in tweede instantie extern geworven.
- Bij aanvang van het Leonardo-onderwijs op 1 februari 2010 zijn drie interne kandidaten en één externe kandidaat benoemd.

6.6. Studenten en stagiaires

- De OBS Anne Frank biedt uitgebreide opleidingsmogelijkheden voor studenten van diverse opleidingen.

- In eerste instantie zal behoedzaam worden omgegaan met de aanvragen van studenten in de Leonardo-groepen. Per aanvraag zal bekeken worden of een student in deze groepen geplaatst kan worden. Er zal zorgvuldig afgewogen worden of een stageplaats zowel voor leerlingen, leerkracht als stagiaire een toegevoegde waarde oplevert.
- Omtrent inlooptdagen, kijkochtenden, snuffelstages en bezoeken door (opleidings-)scholen etc, geldt dezelfde terughoudendheid.
- In de startperiode, van februari tot juli 2010, zullen er geen stagiaires worden ontvangen.

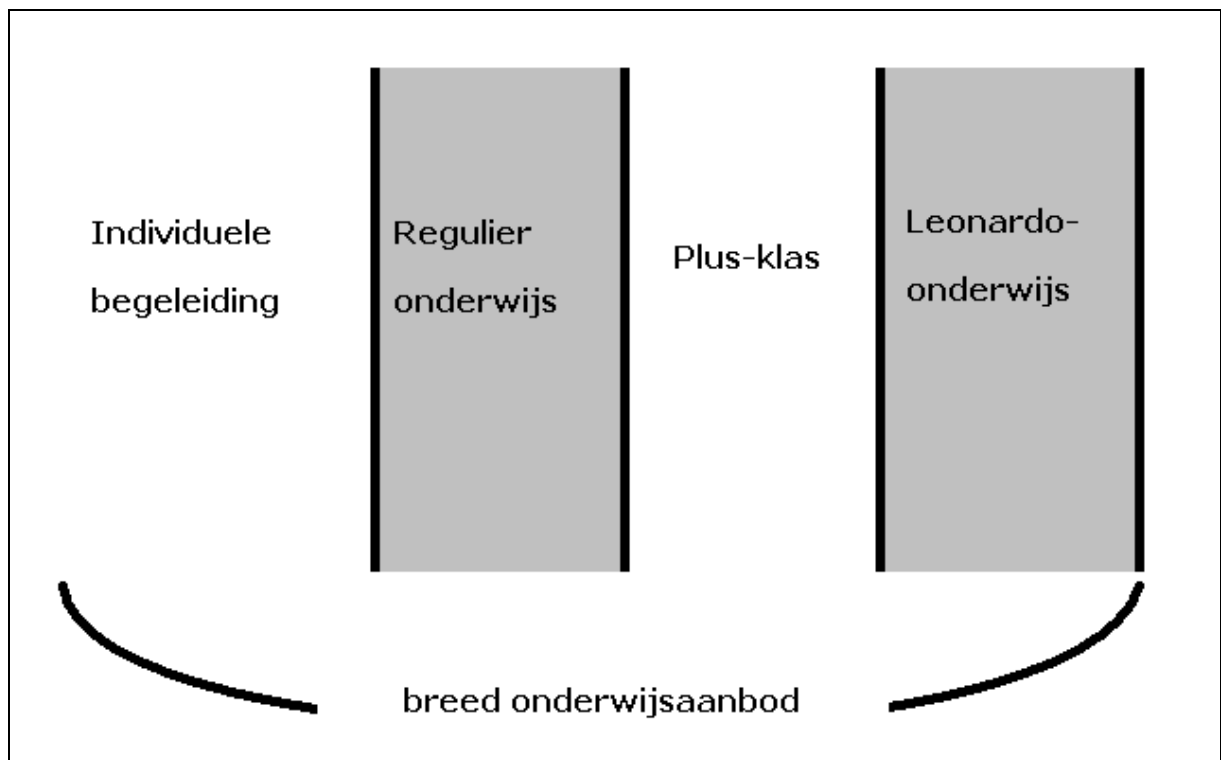
6.7. Huisvesting

- Voor het Leonardo-onderwijs wordt gebruik gemaakt van twee lokalen van de OBS Anne Frank. In voorkomende gevallen wordt in overleg met de schoolleiding gezien welke lokalen beschikbaar zijn voor het Leonardo-onderwijs.

7. Inrichting Leonardo-onderwijs

7.1. Een 'breed' onderwijsaanbod

- Het uitgangspunt van de OBS Anne Frank is dat de school passend onderwijs biedt, afgestemd op het individuele kind. Waar mogelijk is dat klassikaal onderwijs. Zo nodig wordt dat aangevuld met op het kind toegespitste individuele alternatieven.
- Ook nu reeds biedt de OBS Anne Frank een breder pallet aan onderwijs, naast de reguliere groepen. We kennen ook individuele begeleiding voor zorgleerlingen, de al eerder genoemde Plusklas, en varianten tussen beiden, zoals het ralfi-lezen.
- Met de komst van het Leonardo-onderwijs start binnen de OBS Anne Frank een nieuwe onderwijsvorm. Hierdoor zullen we nog beter in staat zijn in te spelen op de behoeften van individuele kinderen. Met de komst van het Leonardo-onderwijs biedt de Anne Frank School een breed continuüm van onderwijsvormen waarmee een veelheid aan kinderen kan worden bediend – van leerlingen die extra individuele begeleiding behoeven om klassikaal mee te kunnen komen, tot leerlingen die een speciale onderwijsvorm behoeven omdat ze hoogbegaafd zijn.
- Hieronder is dit 'brede' onderwijsaanbod schematisch weergegeven, waarbij de klassikale onderwijsvormen grijs zijn gearceerd:

7.2. Leonardo-onderwijs: overeenkomsten en verschillen

- Het Leonardo-onderwijs ziet er voor een deel hetzelfde uit als het reguliere onderwijs. Er zijn ook verschillen.
- Leonardo-onderwijs voldoet aan de door het ministerie opgestelde kerndoelen. Leonardo-leerlingen kunnen daarnaast méér en ook ándere leerstof aan.
- De Leonardo-leerlingen zullen binnen de OBS Anne Frank onderwijs krijgen in twee groepen, van elk 16 kinderen: een middenbouw en een bovenbouw.

- Het Leonardo-onderwijs probeert op een geheel eigen wijze aan te sluiten bij de capaciteiten en belangstelling van hoogbegaafde kinderen. Kernwoorden van de Leonardoklassen zijn: ruimte, uitdaging en plezier!
- In de rolopvatting van de Leonardo-groepsleerkracht ligt het accent op het begeleiden en stimuleren van de leerprocessen, meer dan op het overdragen van kennis. De leerkracht bewaakt de resultaten van de individuele leerprogramma's en rapporteert aan de projectleider.
- Ouders worden over de resultaten van hun kinderen geïnformeerd tijdens rapportgesprekken. Mochten er op een ander bij de leerkrachten of de ouders zorgen bestaan over de resultaten van een kind, dan vindt tussentijds een gesprek plaats, waarin de leerkracht de ouders op de hoogte stelt.
- In het onderwijsprogramma wordt relatief minder tijd ingeruimd voor klassikale les. De reguliere vakken zoals rekenen, taal en wereldoriëntatie worden door elke leerling in diens eigen tempo verwerkt.
- Het Leonardo-onderwijs biedt – naast de volgens de Leonardo-methodiek gegeven reguliere vakken – onder meer begeleiding in het omgaan met hoogbegaafdheid, sociaal emotionele training, en communicatieve vaardigheden. Daarnaast zijn er ook lessen in vakken die toegesneden zijn op hoogbegaafde kinderen, zoals *science*, schaken en het ontwikkelen van kunst- en wetenschapsprojecten. Er is ook aandacht voor muziek-onderwijs, drama en beeldende vorming (zie paragraaf 7.3).
- Waar mogelijk wordt voor het opzetten projecten samengewerkt met het bedrijfsleven, kunst- en natuurorganisaties of wetenschappelijke instellingen.
- De kinderen beschikken over een laptop (Apple i-book), in bruikleen van de school. Deze laptop hebben zij tot hun beschikking zolang zij Leonardo-onderwijs volgen op OBS Anne Frank. Bij het verlaten van OBS Anne Frank dient de laptop “schoon” te worden teruggegeven.

7.3. Groepsverdeling en (individuele) leer- en lesplannen

- In een Leonardo-groep zitten kinderen van maximaal drie verschillende leeftijdsgroepen bij elkaar. Elk van de leerlingen heeft een eigen individueel leerprogramma. Deze leerprogramma's worden door de groepsleerkracht samengesteld. Deze vorm van intensief onderwijs vraagt veel van de leerkracht. In een groep groter dan 16 leerlingen is dat niet realiseerbaar.
- In het reguliere onderwijs zijn de kerndoelen uitgangspunt voor het lesprogramma. Binnen het Leonardo-onderwijs is de ontwikkelingsvoorsprong van de kinderen dusdanig, dat er heel veel ruimte is om andere zaken te leren dan de kerndoelen. Paragraaf 7.4 biedt een overzicht van de Leonardo-vakken per leerjaar. Dit overzicht laat ook zien waar het Leonardo-onderwijs verschilt van het reguliere onderwijs.
- De kinderen die Leonardo-onderwijs volgen maken CITO-toetsen zoals deze op onze toetskalender staan aangegeven. De CITO-uitslagen worden genoteerd in ons leerlingvolgsysteem. Op die manier wordt het behalen van de kerndoelen inzichtelijk gemaakt.

7.4. De Leonardo-vakken per leerjaar

- Leerjaar 3 en 4:
 - oefenen schrijfvaardigheid en vervolg sensomotorische training voor degenen die dit nog nodig hebben
 - omgaan met hoogbegaafdheid
 - filosofie voor kinderen
 - communicatieve vaardigheden (menselijke emoties en reacties)

- Engels
 - Chinees
 - *science*
 - projecten uit de natuur (in samenwerking met natuur- en milieuorganisaties)
 - muziek, spel, dans, drama, beeldende vorming, lichamelijke ontwikkeling
 - wereldoriëntatie (kosmisch onderwijs: Da Vinci methode)
 - Leonardo-projecten
 - computervaardigheid
 - spreekbeurten, boekbesprekingen
 - Leonardo-tijd (instructie taal, rekenen en spelling, wereldoriëntatie, verrijking, verdieping, keuzeopdrachten, verdiepte instructie)
 - denksporten (schaken, dammen, eventueel bridge)
 - eigen inbreng kinderen
- Leerjaar 5 en 6:
 - continueren lees-, taal- en reken/wiskunde-ontwikkeling
 - omgaan met hoogbegaafdheid
 - filosofie voor kinderen
 - communicatieve vaardigheden (menselijke emoties en reacties)
 - leren ondernemen (hoe zet je bv een bedrijf op)
 - leren leren (er wordt speciaal aandacht besteed aan “leren leren”, als oefening voor het studeren op universitair niveau)
 - Engels
 - Chinees
 - eventueel Spaans
 - projecten uit de natuur (zie groep 3 en 4)
 - *science*
 - wereldoriëntatie (zie groep 3 en 4)
 - ICT
 - Leonardo-projecten
 - muziek, dans, drama, beeldende vorming, lichamelijke ontwikkeling
 - spreekbeurten (powerpoint presentaties)
 - leren discussiëren (grote kring-kleine kring, Lagerhuis etc.)
 - Leonardo-tijd (zie groep 3 en 4)
 - denksporten (schaken, dammen, eventueel bridge)
 - eigen inbreng kinderen
- Leerjaar 7 en 8:
 - continueren lees-, taal- en reken/wiskunde-ontwikkeling
 - omgaan met hoogbegaafdheid
 - filosofie voor kinderen
 - communicatieve vaardigheden (menselijke reacties en emoties)
 - leren ondernemen (zie groep 5 en 6)
 - leren leren (zie groep 5 en 6)
 - informatica voor hoogbegaafde kinderen
 - Engels
 - Chinees
 - eventueel Spaans
 - *science*
 - projecten uit de natuur (zie groep 3 en 4)

- wereldoriëntatie (zie groep 3 en 4)
 - Leonardo-projecten
 - muziek, dans, drama, beeldende vorming, lichamelijke ontwikkeling
 - presentatie werkstukken, projecten e.d. aan groter publiek (exposities)
 - Leonardo-tijd (zie groep 3 en 4)
 - denksporten (schaken, dammen, eventueel bridge)
 - eigen inbreng kinderen
- Door de specifieke verdeling van de leeftijdsgroepen over de twee Leonardo-groepen (bijvoorbeeld groep 3/4 en 5/6/7) kan het in de praktijk zo zijn dat sommige vakken een leerjaar later worden aangeboden.
 - In de opstartfase zal het leerprogramma nog in ontwikkeling zijn. Mogelijk kan het programma in deze periode om organisatorische redenen nog afwijken van het hierboven gepresenteerde overzicht van de leervakken. Vanzelfsprekend wordt er naar gestreefd om zo snel mogelijk het volledige curriculum aan te bieden aan de leerlingen.

7.5. Verrijkkingsklassen en speciale projecten voor het reguliere onderwijs

- De reguliere Anne Frankschool leerlingen zullen baat hebben bij de komst van Leonardo-groepen binnen de school. Het Leonardo-onderwijs zal een andere didactiek kennen dan het reguliere onderwijs binnen de Anne Frank school. Dat neemt niet weg dat de vakinhoud, de leermiddelen en de projectenervaringen (schoolproject, atelieronderwijs) Anne Frank -breed kunnen worden benut. Immers, niet alleen hoogbegaafde kinderen hebben wel eens behoefte aan wat extra inspiratie. Dat geldt voor alle leerlingen binnen de OBS Anne Frank. Die wisselwerking zal van invloed zijn op het reguliere onderwijs en in het bijzonder op de Plusklas.

7.6. Betrokkenheid van de ouders

- Reeds in de voorbereiding van het Leonardo-onderwijs hebben we gemerkt dat de ouders van de aspirant-Leonardo-leerlingen zeer betrokken zijn bij het onderwijs voor hun kinderen. Vanuit de OBS Anne Frank zijn we daar heel blij mee, en we hopen daar ook dankbaar gebruik van te kunnen maken.
- We zullen de ouders nauw betrekken bij de inrichting van het onderwijs, en in het bijzonder bij de opzet van projecten. Wanneer zij daaraan, bijvoorbeeld vanuit hun eigen professionele achtergrond, bijdragen kunnen leveren, zouden we dit verwelkomen. Ook vormen de ouders een netwerk dat bijvoorbeeld openingen kan bieden voor onderwijsprojecten of excursies naar bedrijven en andere instanties.

8. Samen binnen de Anne Frankschool

8.1. Samen kun je meer

- Na de introductie van het Leonardo-onderwijs blijft de Anne Frankschool één school, waar we zo veel mogelijk samen doen en waar alle kinderen zoveel mogelijk samen leren, samen werken en samen spelen. De leerlingen die Leonardo-onderwijs volgen, zullen veel activiteiten samen met hun leeftijdgenootjes ondernemen. Het reguliere onderwijs blijft voor de leerlingen zoals het is, zij het dat het Leonardo-onderwijs ook voor hen nieuwe mogelijkheden met zich mee kan brengen. Voor de huidige leerlingen van de OBS Anne Frank betekent de komst van Leonardo-onderwijs feitelijk vooral dat er ongeveer 32 kinderen in twee nieuwe groepen op school komen.
- In de voorbereiding van het Leonardo-onderwijs is op de OBS Anne Frank een Klankbordgroep opgestart, met daarin ouders en leerkrachten. In de Klankbordgroep Leonardo is in de afgelopen maanden, in meerdere bijeenkomsten, van gedachten gewisseld over de plek van het Leonardo-onderwijs binnen de school.
- De missie van de OBS Anne Frank luidt: “samen kun je meer, dus samen werken, samen spelen en samen leren!” In de Klankbordgroep is uitwerking gegeven aan de missie door in kaart te brengen op welke manieren de Anne-Frank-leerlingen uit verschillende groepen, na de introductie van Leonardo-onderwijs, samen één school zullen vormen. In dit hoofdstuk wordt voortgebouwd op de bevindingen van de Klankbordgroep.

8.2. Gezamenlijke activiteiten

- Uitgangspunten:
 - Elk kind heeft bijzondere talenten.
 - Elke leerling is eerst en vooral een Anne Frank-leerling.
 - De Anne Frank School is één gemeenschap.
- In het de startfase zal er aandacht voor zijn dat de bij elkaar komende leerlingen samen een groep kunnen gaan vormen. Van interactie tussen de reguliere leerlingen en de Leonardo leerlingen, mogen we daarom in eerste instantie niet te hoge verwachtingen hebben:
 - Stap 1: tijd geven, en rust en vertrouwen creëren
 - Stap 2: Stapsgewijze uitbouw: ervaringen opdoen, en gezamenlijke activiteiten gaandeweg verder uitbouwen
- Er zijn velerlei kansen en mogelijkheden voor het opbouwen van banden tussen de reguliere leerlingen en de Leonardo leerlingen:
 - Samen buitenspelen
 - Samen vieren (jaarlijkse feesten, etc.)
 - Samen activiteiten als sportdag, naar de kinderboerderij, etc.
- Kansen en mogelijkheden voor synergie in het onderwijs:
 - Integratie in het onderwijs begint met integratie tussen de leerkrachten
 - De komst van het Leonardo-onderwijs biedt voor een bredere groep leerlingen de ruimte voor onderwijs dat aansluit op hun capaciteiten
 - Individuele (plusklas)leerlingen kunnen, indien mogelijk, aanschuiven bij Leonardo-vakken
 - Gezamenlijke onderwijs-activiteiten zijn verder:
 - Tutor-lezen
 - Atelier-onderwijs
 - Samen gymmen (als de omvang van een reguliere groep dat toelaat)
 - De reguliere groep kan zoveel mogelijk gebruik maken van de voor het Leonardo-onderwijs beschikbare leermaterialen

- Specifieke start-activiteiten, mede op basis van ideeën van leerlingen:
 - Reguliere leerlingen gaan nieuwe Leonardo-leerlingen en hun ouders rondleiden door de school door middel van een foto-speurtocht
 - Een ‘start’-feest, samen muziek maken, juist ook vanwege de start-datum halverwege het schooljaar.

8.3. *Betrokkenheid van de ouders*

- De Medezeggenschapsraad van de OBS Anne Frank is, na de start op 1 februari 2010, ook voor het Leonardo-onderwijs de overlegpartner van de schooldirectie.
 - Daarmee ligt er ook bij de Medezeggenschapsraad een verantwoordelijkheid voor de integratie binnen de OBS Anne Frank.
 - Aan de Medezeggenschapsraad worden twee zetels toegevoegd, teneinde het Leonardo-onderwijs daarin evenredig te vertegenwoordigen: één zetel voor een ouder van een leerling die Leonardo-onderwijs volgt, en één voor de Leonardo-leerkrachten.
- De ouders van (nieuwe) Leonardo-leerlingen worden van harte uitgenodigd om lid te worden van de Oudervereniging van de OBS Anne Frank. Ouders van Leonardo-leerlingen betalen de gangbare bijdrage per leerling.

9. Aanmelding, toelatingscriteria en selectie

9.1. Uitgangspunten

- In beginsel is het openbaar onderwijs voor elk kind toegankelijk. Voor het Leonardo-onderwijs op de OBS Anne Frank gelden er om een aantal redenen beperkingen voor de toegankelijkheid.
- Deze beperkingen komen deels voort uit de mogelijkheden van de school:
 - Naar het zich laat aanzien, vormt een aantal van twee Leonardo-groepen op 10 reguliere groepen een goede verhouding, die voor alle betrokkenen binnen de school voordelen biedt. Daarmee ligt een verdere groei van het Leonardo-onderwijs binnen de OBS Anne Frank vooralsnog niet voor de hand.
 - De bestaande financiële mogelijkheden, en de beschikbare ruimte binnen de OBS Anne Frank, biedt ruimte voor twee Leonardo-groepen van elk maximaal 16 kinderen.
- Daarnaast geldt voor het Leonardo-onderwijs, vanuit de aard daarvan, dat voor potentiële leerlingen bij aanmelding een recent intelligentieonderzoek beschikbaar dient te zijn, op basis waarvan kan worden vastgesteld dat de leerling inderdaad hoogbegaafd is, en dat een toelatingscommissie beslist over de toelating van een kind.
- Teneinde gegeven de beperkte ruimte, op een zo objectief mogelijke wijze te bepalen of voor kinderen plaats is, en hoe wordt omgegaan met kinderen waarvoor op een bepaald moment nog geen plaats is, wordt in dit plan van aanpak een procedure voor aanmelding, selectie, toelating en – eventueel – plaatsing op een wachtlijst.

9.2. Aanmelding

- Voor de aanmelding van Leonardo-leerlingen geldt de navolgende procedure:
 - Voor aanmelding is een aanmeldformulier beschikbaar. Het aanmeldformulier is te downloaden vanaf www.annefrankleiden.nl → leonardo → aanmelden. Het ingevulde aanmeldformulier dient per mail te worden verzonden naar nathalie@annefrankleiden.nl.
 - Ná de aanmelding wordt aan de aanvrager een uitgebreid inschrijfformulier toegezonden.
 - Het ingevulde inschrijfformulier wordt met een kopie van het dossier van het kind geretourneerd naar de projectleider
 - De aanvrager ontvangt zo nodig informatie over het afnemen van een intelligentie onderzoek
 - Er vindt zo nodig een gesprek plaats tussen ouders en (een lid van) de toelatingscommissie
 - Wanneer er aanleiding toe is, wordt er nader onderzoek verricht bij het kind. In incidentele gevallen kan dit leiden tot afwijzing van de aanmelding.
 - De toelatingscommissie (projectleider, directeur en externe orthopedagogisch adviseur) beslist over de toelating van een kind. De uitspraak van de commissie is definitief.
 - Indien de intakecommissie daar gegronde redenen voor heeft, kan deze besluiten de leerling tijdelijk toe te laten middels een proefplaatsing van maximaal drie maanden. Gedurende deze periode blijft de leerling ingeschreven op de school van herkomst. Vooraf dienen er afspraken te worden gemaakt met deze school over een eventuele terugplaatsing, wanneer blijkt dat de leerling na deze observatieperiode niet toelaatbaar is.
 - Kinderen met ernstige gedragsproblemen en klassieke autisten kunnen niet worden geplaatst binnen het Leonardo-onderwijs op OBS Anne Frank.

- De toelatingscommissie beslist op grond van de gegevens over toelating of afwijzing. Ouders ontvangen in beide gevallen schriftelijk bericht.
- Aanmelden en het invullen van het inschrijfformulier verplicht tot niets.

9.3. Toelatingscriteria

- Voorwaarde voor toelating van een Leonardo-leerling is in beginsel een IQ van 130 of hoger.
- De hoogte van het IQ dient te zijn vastgesteld in een door een erkend orthopedagogisch bureau of GZ-psycholoog uitgevoerd intelligentieonderzoek. Hiervoor wordt meestal de WISC- of de SON-test gebruikt.
 - De uitslag van het onderzoek mag niet ouder zijn dan twee jaar.
 - De testpersoon dient aantoonbare expertise te hebben opgebouwd op het gebied van hoogbegaafdheid.
 - minimumnorm voor plaatsing binnen het Leonardo-onderwijs is IQ 130 of meer. Alleen in uitzonderlijke gevallen kan, na overleg met de testpersoon en de toelatingscommissie van de OBS Anne Frank, hiervan afgeweken worden.
 - Inschrijfformulieren zonder uitslag van een intelligentie onderzoek worden door de toelatingscommissie niet in behandeling genomen.

9.4. Aanvullende selectiecriteria

- Bij de in de paragrafen 9.2 en 9.3 beschreven aanmeldingprocedure gelden de volgende aanvullende selectiecriteria:
 - Aanmeldingen worden behandeld op volgorde van ontvangst (per mail). Als datum/tijd van aanmelden geldt de datum/tijd waarop het aanmeldformulier is gemaaild
 - Voor het aantal beschikbare plaatsen binnen het Leonardo-onderwijs op de OBS Anne Frank geldt dat, indien er daarvoor voldoende aanmeldingen zijn, 80% van de leerlingen vanuit gemeente Leiden mag komen en 20% vanuit de Leidse regio. De denominatie van de school van herkomst speelt daarbij geen rol.
 - De toelatingscommissie beslist over plaatsing van leerlingen. Na het intake gesprek wordt aan de ouder bekend gemaakt of het kind definitief geplaatst kan worden. Aanmelding geeft dus geen garantie op plaatsing.

9.5. Wachtlijst

- Wanneer beide Leonardo-groepen met 16 leerlingen zijn bezet, wordt een wachtlijst aangelegd.
- Leerlingen die worden aangemeld, nadat beide groepen volledig zijn bezet, krijgen een plaats op deze wachtlijst:
 - Voor de volgorde van de wachtlijst geldt de volgorde van aanmelding. De wijze waarop deze volgorde wordt bepaald, is vastgelegd in paragraaf 9.2. (Aanmelding)
 - Ouders ontvangen over plaatsing van hun kind op de wachtlijst schriftelijk bericht met vermelding van het wachtlijst nummer.
- Mocht er na verloop van tijd voor het Leonardo-onderwijs op de OBS Anne Frank structureel een lange wachtlijst blijken te bestaan, dan zal de directie gezamenlijk met Bureau Openbaar Onderwijs Leiden het vraagstuk agenderen hoe in de Leidse regio in de behoefte aan Leonardo-onderwijs kan worden voorzien.

10. Toekomst

10.1. Evaluatie

- Het voorwoord voor dit plan van aanpak sluit af met de constatering dat Leonardo-onderwijs anno 2010 nog steeds een beetje pionieren is, ook al zijn er in de afgelopen jaren op een aantal basisscholen reeds Leonardo-groepen van start gegaan. De ontwikkeling van het Leonardo-onderwijs op de OBS Anne Frank zal dan ook *work in progress* zijn, dat niet zal zijn afgerond op 1 februari 2010.
- Ook na 1 februari zullen we scherp blijven. We zullen leren van de ervaringen, om op die manier het Leonardo-onderwijs gaandeweg verder te verbeteren. We hopen van harte dat de Leonardo-leerlingen en hun ouders ons daarbij willen helpen.
- Regelmatig zullen we het gehele onderwijsprogramma en de aanpak daarvan tegen het licht houden en verder aanscherpen. Dit gebeurt in vergaderingen en groepsbesprekingen. Daarnaast zal de leerkrachtbegeleiding vanuit de Leonardo Stichting adviezen geven t.a.v. het onderwijsprogramma.
- De projectleider heeft de coördinatie in de evaluaties. Deze informeert onder meer de MR. De MR houdt, na de start van het Leonardo-onderwijs, regelmatig de vinger aan de pols.
- Ook de Leonardo Stichting zal het Leonardo-onderwijs op de OBS Anne Frank regelmatig inspecteren. De ouders worden geïnformeerd over de resultaten van deze inspecties. Nadat op een school Leonardo-onderwijs van start gaat, krijgt de school drie jaar de tijd om te voldoen aan alle kwaliteitseisen. Tussentijds evalueert de Leonardostichting de voortgang middels een schriftelijke evaluatie, waarbij de ouders, leerlingen, leerkrachten en het betrokken schoolbestuur worden bevraagd.

10.2. Toekomstperspectief

- Tot voor kort kende de OBS Anne Frank leegstand van lokalen. Deze leegstand is één van de redenen waarom binnen de kring van het Bestuur Openbaar Onderwijs Leiden de OBS Anne Frank kandidaat was voor de start van Leonardo-onderwijs. Sinds ruim een jaar stijgt het leerlingenaantal van de OBS Anne Frank weer, na een periode waarin dit getal gestaag terugliep. De komst van Leonardo-onderwijs is aanwijsbaar één van de factoren voor deze recente groei.
- Het Leonardo-onderwijs op de OBS Anne Frank heeft een plaats binnen de reguliere school. OBS Anne Frank beschikt op dit moment over 12 lokalen. Met de start van de twee Leonardo-groepen zal van leegstand van lokalen geen sprake meer zijn.
- Naar het zich laat aanzien, vormt een aantal van twee Leonardo-groepen op 10 reguliere groepen een goede verhouding, die voor alle betrokkenen binnen de school voordelen biedt. De start van een Leonardo-groep voor 4/5-jarigen ligt op dit moment niet in de rede. Daarmee is een verdere groei van het Leonardo-onderwijs binnen de OBS Anne Frank vooralsnog niet aan de orde. Ook de meerkosten van Leonardo-onderwijs vormen een beperking voor de eventuele uitbreiding van het aantal Leonardo-groepen op de OBS Anne Frank.
- Mocht er na verloop van tijd voor het Leonardo-onderwijs op de OBS Anne Frank structureel een lange wachtlijst blijken te bestaan, dan zal de directie gezamenlijk met Bureau Openbaar Onderwijs Leiden het vraagstuk agenderen hoe in de Leidse regio in de behoefte aan Leonardo-onderwijs kan worden voorzien.
- Er zal in het komende jaar met verschillende, in de omgeving gelegen, scholen voor voortgezet onderwijs worden gesproken worden over het opzetten van voortgezet Leonardo-onderwijs.